

. Konwent Inkubatorów Organizacji Pozarządowych

Relacja z III. Konwentu Inkubatorów Organizacji Pozarządowych

III. Konwent Inkubatorów Organizacji Pozarządowych już za nami... W wydarzeniu wzięło udział ponad 70 osób, w tym przedstawiciele inkubatorów organizacji pozarządowych z 43 miast Polski. To ogólnopolskie wydarzenie branżowe zainaugurował krótkim ekspozycją patron honorowy – Jarosław Duda, Wiceminister Pracy i Polityki Społecznej. Zaproszenie przyjęli także goście specjaliści – m.in. Sławomir Piechota, Poseł na Sejm RP oraz Radosław Mołoń, Wicemarszałek Województwa Dolnośląskiego. Patronat medialny nad wydarzeniem objęły portale ngo.pl, dolnoslaskie.ngo.pl i wroclaw.ngo.pl.

Na dobry początek...

Pierwszy dzień spotkania poświęcony był wymianie opinii, doświadczeń i dobrych praktyk. Dyskusję rozpoczęto od próby odpowiedzi na pytanie – jak skutecznie wspierać organizacje pozarządowe i społeczność lokalną w inkubatorze NGO.

Pierwszym poruszonym zagadnieniem była kwestia efektywnej rekrutacji beneficjentów inkubatora poprzez użycie odpowiednich narzędzi docierania do nich z informacją. Punktem wyjściowym stało się założenie, że podstawą wszelkich działań powinna być rzetelna diagnoza potrzeb społeczności, którą zamierzamy animować. Dla przykładu – Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki” przeprowadziło bardzo szczegółową analizę potrzeb i problemów wśród około 250 organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. Zebranie informacji było jednakże bardzo pracochłonne – każdej organizacji poświęcono od 1 do 3 godzin. Stowarzyszeniu TRATWA z Wrocławia zdarza się z kolei korzystać z tzw. obserwacji uczestniczącej – daną organizację, jej potencjał, problemy, potrzeby animator czy doradca obserwuje w tzw. działaniu - poprzez wspólnie podejmowane inicjatywy.

Częstym błędem popełnianym przez inkubator jest stosowanie w komunikacji z odbiorcami usług niezrozumiałego języka. Używanie pojęć takich jak „infrastruktura”, „coaching”, „animacja”, „pula rozwojowa” czy „beneficjent” może sprawić, że nasz przekaz nie dotrze do osób, do których powinien, a nawet spotka się z zupełnym brakiem zainteresowania. Powinniśmy więc w jak największym stopniu unikać używania specjalistycznego, projektowego języka i zadbać o czytelność naszych ogłoszeń. Nie mniejsze znaczenie ma pierwszy kontakt z przedstawicielami organizacji, który powinien mieć charakter mniej sformalizowany, za to bardziej partnerski, a nawet przyjacielski.

Uczestnicy Konwentu wskazywali na znaczną korzyść ze współpracy inkubatora z lokalnym samorządem. Pracownicy urzędów gmin czy starostw mogą stać się przekazywaczami informacji o wsparciu, jakie można uzyskać w naszym inkubatorze. W dyskusji padł także słuszny argument, który można zastosować w rozmowach z samorządami w sytuacji, gdy próbujemy przekonać je do zwiększania zakresu współpracy z NGO, w tym do zapewnienia większej ilości środków finansowych na realizację zadań publicznych zleczanych organizacjom. Jest nim argument finansowy bazujący na analizie, ile środków organizacje pozyskały z dostępnych funduszy zewnętrznych, zwiększając tym samym potencjał kadrowy, społeczny i materialny danej gminy, powiatu czy województwa.

Aby organizacje pozarządowe chciały korzystać ze wsparcia oferowanego przez inkubatory, istotne jest także zapewnienie kompleksowej oferty uwzględniającej szkolenia, doradztwo i dostęp do zasobów lokalowo-sprzętowych. Te trzy formy wsparcia składają się na swoiste minimum, jakie powinien zapewniać inkubator. Wskazywano także, że zasadne jest umożliwienie organizacjom pozarządowym korzystania z oferty inkubatora elastycznie, w zależności od potrzeb organizacji, bez konieczności przechodzenia przez określoną, z góry narzuconą ścieżkę rozwoju.

Problem nasycenia się lokalnych organizacji ofertą wsparcia inkubatora niektóre z placówek – np. Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych - starają się rozwiązywać poprzez docieranie do nowych grup, w szczególności tych, które dysponują większą ilością wolnego czasu tj. młodzieży i seniorów.

Czy istnieje „idealna”, kompleksowa oferta wsparcia inkubatora NGO?

Dużo czasu poświęcono na próbę zewidencjonowania praktykowanych przez inkubatory działań, składających się na kompleksową, odpowiadającą na potrzeby beneficjentów ofertę wsparcia. Indywidualne doradztwo prowadzone w inkubatorze zwykle obejmuje trzy rodzaje: doradztwo podstawowe – związane z zakładaniem organizacji pozarządowej, doradztwo specjalistyczne – m.in. w zakresie zagadnień takich jak prawo, księgowość, fundusze, marketing czy budowanie wizerunku, a także doradztwo w formie coachingu, mentoringu lub tutoring. Jednym z ciekawszych przykładów mentoringu propagowanych przez Śląskie Forum Organizacji Pozarządowych KAFOS jest tzw. audyt koleżeński opierający się na współpracy między bardziej i mniej doświadczoną organizacją. Przedstawiciel organizacji stawiającej pierwsze kroki może konsultować swoje problemy z osobą z organizacji, która przez te trudności z sukcesem przebrnęła.

Kolejnym filarem działalności inkubatorów NGO są szkolenia, które - podobnie jak doradztwo – realizowane są na różnych poziomach zaawansowania w zakresie wspomnianych wyżej zagadnień.

Większość inkubatorów nie może obejść się bez zaplecza lokalowego, wyposażonego w sprzęt biurowy i multimedialny, udostępnianego beneficjentom. Jednakże wielkość i rodzaj zasobów infrastrukturalnych jest uzależniona od potrzeb lokalnych i możliwości finansowych danego inkubatora. W siedzibie inkubatora często dostępna jest biblioteka, na którą składają się m.in. specjalistyczne publikacje oraz tablica ogłoszeń z kalendarzem imprez i bieżącymi informacjami o realizowanych przez różne organizacje projektach. Odpowiedzią na potrzeby organizacji jest także udzielanie adresu siedziby i korespondencyjnego. Rzadko która organizacja dysponuje własnym lokalem, więc inkubator rozwiązuje problem rejestrowania organizacji w mieszkaniu prywatnym.

Inkubatory korzystają także z dobrodziejstw nowoczesnych technologii udostępniając swoim odbiorcom różne narzędzia wymiany informacji, w tym – portal internetowy, newsletter, elektroniczny kalendarz z informacją o dostępności pomieszczeń czy wyszukiwarke funduszy.

Ważną część życia inkubatora stanowi zwykle wymiana kontaktów między jego „podopiecznymi”. Odbywa się ona poprzez nieformalne kontakty nawiązywane i podtrzymywane w inkubatorze, które często owocują realizacją wspólnych projektów, a nawet przyjaźniami. Sprzyjają temu dobre warunki lokalowe inkubatora, m.in. dostęp do zaplecza kuchennego, w którym można zorganizować spotkania „przy kawie”. Funkcję integracyjną pełnią także planowane i ustrukturyzowane spotkania typu branżowego lub sieciującego, a także większe wydarzenia, takie jak fora wymiany doświadczeń czy targi organizacji pozarządowych.

Oprócz standardowych działań pojawiały się przykłady rozwiązań innowacyjnych. Wygodną i docenianą przez organizacje formą wsparcia jest udzielanie tzw. puli rozwojowej, czyli zakup produktów

lub usług, na które organizacja zgłasza zapotrzebowanie. Dzięki puli dane stowarzyszenie czy fundacja otrzymuje wsparcie skrojone na miarę swoich potrzeb. Problemem niejednej organizacji jest z kolei prowadzenie pełnej księgowości, które stanowi wymóg ustawowy. W przypadku, gdy organizacja realizuje wiele projektów, pomocne może okazać się prowadzenie dokumentacji przy użyciu komputerowego programu do księgowania. Jednym z rozwiązań praktykowanych przez Wrocławskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych SEKTOR 3 jest specjalny cykl szkoleń, w ramach którego przedstawiciel organizacji uczy się samodzielnego prowadzenia księgowości swojej organizacji, a równocześnie zostaje zaopatrzone w bezpłatny program księgowy.

Oprócz wsparcia kierowanego do działających organizacji inkubatory NGO często stawiają sobie za cel animowanie mieszkańców, wspieranie procesu tworzenia nowych organizacji pozarządowych czy projektów społecznych, a także edukację obywatelską i rozwój wolontariatu. Listę obszarów działalności inkubatorów zamyka prowadzenie i aktualizowanie baz kontaktowych NGO, banków czasu i zasobów oraz prowadzenie działalności rzeczniczej i opiniodawczo-konsultacyjnej.

Czy możemy być bardziej skuteczni w animowaniu społeczności lokalnych?

Drugi dzień Konwentu poświęcony był nie tylko na wymianę doświadczeń, ale także na edukację pracowników inkubatorów NGO. Równolegle odbyły się dwa warsztaty tematyczne z udziałem ekspertów poświęcone animacji społeczności lokalnych. Jedna z grup zajmowała się animacją na terenach dużych miast, a druga – animacją wsi i małych miast.

„Wielkomijska” grupa warsztatowa omówiła trudności w identyfikowaniu potrzeb organizacji – beneficjentów inkubatora – oraz przeanalizowaniem sposobów radzenia sobie z owymi trudnościami. Jako problemowe wskazano nawiązywanie i utrzymywanie kontaktu z organizacjami (wynikające nader często z braku zaufania do inkubatora), brak świadomości potrzeb organizacji obserwowany u jej przedstawicieli (związany z brakiem wiedzy czy umiejętności nazwania potrzeb) i krótkowzroczność działaczy NGO (nieumiejętność przyjrzenia się swojej organizacji w dłuższej, rozwojowej perspektywie). Wskazywano ponadto na bariery we współpracy z samorządem wynikające bądź to z niechęci do współpracy z NGO-sami, bądź to z dysponowaniem nierzetelnymi, nieaktualnymi bazami kontaktowymi NGO-sów. Co więcej, duża liczba organizacji i ich różnorodność ograniczają możliwość poświęcenia dla każdej z nich czasu na wnikliwą, indywidualną rozmowę i dobrą diagnozę. Bolączką inkubatorów jest także brak wystarczających zasobów kadrowych lub niedostateczne kompetencje osób zajmujących się diagnozowaniem. Uniemożliwia to przeprowadzenie rzetelnej diagnozy lub prowadzi do nieumiejętnego wykorzystywania wniosków z niej płynących. Inkubatory często nie dysponują dobrymi narzędziami diagnozowania potrzeb, co może powodować zniechęcenie organizacji, które nie są chętne do ciągłego wypełniania ankiet. Ostatnim z wymienianych problemów jest zbytne koncentrowanie się inkubatorów na wytycznych wynikających z realizacji danego projektu, często uniemożliwiające indywidualne, nieschematyczne podejście do poszczególnych NGO. Odpowiedzią na powyższe trudności może być podjęcie starań o jak najbardziej rzetelne diagnozowanie stanu NGO (np. w oparciu o analizę SWOT) i - o ile to tylko możliwe - praca indywidualna z organizacjami (np. z wykorzystaniem indywidualnych indeksów NGO, indywidualnych planów rozwoju). Trenerzy, doradcy i animatorzy zatrudnieni w inkubatorze powinni wymieniać się między sobą informacjami zdobytymi w indywidualnym kontakcie z organizacjami i wspólnie wyciągać wnioski na temat ich potrzeb. W miarę możliwości inkubator powinien zatrudniać profesjonalistów do przygotowywania narzędzi badawczych i opracowania diagnozy. Pomocne mogą okazać się także przeprowadzane okresowo wywiady grupowe czy spotkania retrospekcyjne z organizacjami.

Grupa warsztatowa zajmująca się animacją mieszkańców miast przyjrzała się także zagadnieniu integracji organizacji pozarządowych i środowiska osób związanych z NGO znajdujących się w zasięgu wpływu inkubatora. Wyróżniono dwa wzajemnie się warunkujące obszary tej integracji – formalny i nieformalny. Formalnymi przejawami sieciowania mogą być m.in. działania federalizacyjne, spotkania robocze, branżowe, międzysektorowe, konsultacyjne, animujące powstawanie partnerstw, a także rzecznictwo interesów środowiska NGO. Nie mniejszą wagę jak do kontaktów sformalizowanych należy przywiązywać do budowania bliskich, koleżeńskich relacji między działaczami organizacji pozarządowych, włączając w to kadre inkubatora. Sprzyjają temu spotkania towarzyskie (np. pikniki, zabawy andrzejkowe, karnawałowe, wspólne wyjazdy turystyczne), a także budowanie nieformalnego wizerunku inkubatora poprzez odpowiedni ubiór jego pracowników, mówienie sobie na „ty” czy luźne formy wzajemnego komunikowania się.

Podczas warsztatów grupy zajmującej się animacją społeczności małych miast i wsi podjęto dwa wątki: jak skutecznie animować społeczność lokalną oraz jak skutecznie doradzać organizacjom pozarządowym działającym na tych terenach.

W obszarze pierwszego tematu wymieniono następujące cele animacji społeczności lokalnych: wymiana informacji, aktywność obywatelska, współpraca (zespołowość), integracja środowiska, inspiracja, partycypacja, tworzenie sytuacji rozwojowej oraz sytuacji zmiany. W rozmowie o skuteczności i celowości działań środowiskowych porównano potencjał oddziaływania różnych propozycji animacyjnych na wspólnoty – od typowych (zabawa, festyn, wycieczka) do zupełnie nowych (happening, wyzwania typu logistycznego, inicjatywy międzypokoleniowe). Za warunek zaistnienia sytuacji rozwojowej (animacji) dla osób czy grup uznano wyjście ze „strefy komfortu” (sytuacje znane, przyzwyczajenia) i wejście w „strefę ryzyka” (sytuacje nieznanne, nowości, eksperymenty). Ważnym zadaniem animatora jest jednak taka kontrola tego procesu, aby animowane osoby nie wpadły w „strefę paniki” – zablokowania gotowości do skutecznego działania (wówczas bowiem mogą cofnąć się znów do strefy komfortu - bierności). Hasłami związanymi z animacją są więc: podejmowanie ryzyka, „by było inaczej”, niespodzianka, prowokacja, zmiana formuły tego „co zazwyczaj”, wkładanie kija w mrowisko. Prowadzący podkreślili też, że jednym z elementów odpowiedzialności animatora jest obserwacja procesu i odpowiednie wspomaganie animowanego zespołu, istnieje więc często konieczność wcześniejszego samodzielnego przygotowania i sprawdzenia proponowanych zadań (ćwiczeń). Opowiadając o swoich doświadczeniach w animacji środowiskowej prowadzący zalecali kierowanie się regułą „mniej znaczy więcej” i skupienie się w swojej działalności aktywizującej na 3 inicjatywach, z których jedna będzie propozycją dla części wspólnoty (np. grupy zainteresowań spotykające się regularnie co tydzień lub częściej), druga – będzie skupiać wokół jednego celu większą część społeczności lokalnej (np. wspólna renowacja ważnego obiektu, prowadzenie przez stowarzyszenie szkoły wiejskiej) i trzecia, o charakterze regionalnym, umożliwiającą spotkania z innymi „społecznościami lokalnymi” (np. forum, zlot, warsztaty o zasięgu regionalnym).

Kolejny wątek poruszany na warsztatach dotyczył zasad i schematu postępowania, którym powinien kierować się doradca podczas pracy z organizacją. Wyszczególnionych zostało sześć podstawowych etapów pracy. Praca doradcy zaczyna się od etapu „wejścia”, gdzie doradca odkrywa potrzeby i problemy jednostki/organizacji (stosunek do pracy, kompetencje pracowników, oczekiwania związane z doradztwem). Kolejnymi etapami pracy są: „kontraktowanie” (tutaj należy zwrócić uwagę na to, że za dalszą część procesu odpowiedzialny jest zarówno doradca, jak i lider organizacji), „zbierania danych” (nie można tu zapomnieć o klarownym omówieniu zasad - m.in. poufności), przygotowanie „planu działania” (najważniejsze, aby przygotować go wspólnie z organizacją tak, by każda osoba czuła, że jest pomysłodawcą planu oraz ważnym jego realizatorem). W każdej pracy, nawet najlepszego doradcy, mogą się pojawić kryzysy (wynikające z własnych błędów lub kryzysów organizacji, z którą pracujemy).

W takiej sytuacji wchodzimy w fazę „interwencji”. Ostatnim etapem jest „zakończenie”, gdzie wspólnie z organizacją porównujemy przygotowany na początku pracy kontrakt z wynikami działań. Najważniejsze, aby działaniom doradcy towarzyszyło hasło – „stawiaj wyzwania – nie stwarzaj problemów”.

Jak zmieni się wsparcie udzielane NGOsom?

Ostatniego dnia Konwentu rozpoczęły się prace nad rekomendacjami dotyczącymi systemu tworzenia, funkcjonowania i finansowania inkubatorów NGO w Polsce w kolejnej perspektywie finansowej 2014 -2020. Analizowano m.in. takie zagadnienia jak tryb wyłaniania centrów wspierania organizacji pozarządowych, poziom realizacji procedury konkursowej na prowadzenie centrów (centralny vs regionalny), podział centrów według subregionów i/lub powiatów, dobór ekspertów oceniających wnioski o dofinansowanie, kryteria wyboru i zasady realizacji projektów. Wypracowane rekomendacje zostaną przekazane Wiceministrowi MPiPS - patronowi honorowemu Konwentu. W gronie odbiorców rekomendacji znajdą się także m.in. parlamentarzyści, członkowie sejmowej Podkomisji ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, Minister Rozwoju Regionalnego, Dyrektor Departamentu Wdrażania EFS w MPiPS, marszałkowie województw oraz członkowie Rady Działalności Pożytku Publicznego.

Podsumowanie

Ograniczony czas nie pozwolił na szczegółowe omówienie wszystkich zaplanowanych w ramach Konwentu tematów. Po dwóch dniach wymiany doświadczeń między przedstawicielami organizacji infrastrukturalnych wyłoniło się kilka generalnych wniosków, stanowiących kierunkowskaz, którym powinny kierować się polskie inkubatory organizacji pozarządowych. Działania podejmowane przez inkubator powinny wynikać ściśle z rzetelnej diagnozy potrzeb. Zamiast zarzucania organizacji wciąż nowymi formami wsparcia i prowadzenia ich „za rękę”, inkubator powinien stawiać na inspirowanie i motywowanie stowarzyszeń, fundacji i grup inicjatywnych objętych swoją opieką. W dobie rosnących wymagań otoczenia trend profesjonalizacji NGOsów jest jak najbardziej zasadny. Profesjonalizacja powinna odbywać się dwutorowo – działacze organizacji muszą doskonalić się merytorycznie, branżowo, ale także zwiększać swoją wiedzę i umiejętności w zakresie zagadnień prawnych, finansowych, zarządczych. Istotne jest jednak, aby nie zatracić przy tym wyróżniającej III sektor ideowości i poczucia społecznej misji. Rozwój inkubatora NGO powinien odbywać się w warunkach zarówno współpracy, jak i konkurencji. Istnieje wiele pozytywnych przykładów współdziałania inkubatorów z jednostkami administracji publicznej, biznesem, innymi organizacjami pozarządowymi czy tzw. aktywnymi obywatelami. Warto czerpać z nich przykład. Jednocześnie konkurencja między podmiotami walczącymi o te same fundusze czy tych samych beneficjentów mobilizuje do ulepszania jakości działań i wprowadzania rozwiązań innowacyjnych. Tam, gdzie jest to zasadne i możliwe, zamiast konkurować, powinno się łączyć w efektywne partnerstwa.

Organizatorem i gospodarzem III. Konwentu Organizacji Pozarządowych była Fundacja Wspierania Organizacji Pozarządowych „Umbrella” z Wrocławia we współpracy z wrocławskim Stowarzyszeniem Tratwa i Gminą Wrocław. Wydarzenie zostało zorganizowane w dniach 10-11 września 2012 r. w ramach projektu „Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych z terenu aglomeracji wrocławskiej Sektor 3”.

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL), Priorytet V Dobre rządzenie, Działanie 5.4 – Rozwój potencjału trzeciego sektora, Poddziałanie 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego.

Gospodarz III Konwentu Inkubatorów NGO:

Więcej na temat inkubatorów
NGO znajdziesz na:

www.fundacja-umbrella.org.pl

Zakładka:
Inkubatory NGO

Organizatorzy:

Wrocław miasto spotkań

Współfinansowanie:

III. Konwent Inkubatorów Organizacji Pozarządowych odbył się 10-11 września 2012 r. w ramach projektu Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych z terenu aglomeracji wrocławskiej SEKTOR 3.

www.sektor3.wroclaw.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wydarzenie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
CZŁOWIEK - NAJLEPSZA INWESTYCJA

Patronat honorowy:

Wiceminister Pracy i Polityki Społecznej,
Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu ds.
Osób Niepełnosprawnych

Jarosław Duda

Patronat medialny:

ngo.pl

